

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-443

5.5.2021

If Skadeforsikring NUF

Motorvogn

Bilbrann – uklar finansiering – ulovlig interesse/hvitvasking – strl. § 337.

ikredes bil ble totalskadet i en brann. Brannen fremsto for å være påtent. Sikrede hadde kjøpt bilen ca. en måned i forkant av brannen for kr 100 000. Bilen ble betalt kontant. Ifølge politidokumentene hadde bilen tilknytning til et gjengmiljø. Selskapet anførte at sikrede ikke hadde tilstrekkelige lovlige midler for å kjøpe den aktuelle bilen, og at en utbetaling av erstatning ville utgjøre brudd på hvitvaskingsbestemmelsen i strl. § 337. Nemndas flertall kom til at selskapet ikke hadde dokumentert at bilen var finansiert med ulovlige midler, utbytte av en straffbar handling eller utgjør en ulovlig interesse.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning under motorvognforsikringen etter bilbrann, og spørsmålet om selskapet kan avslå erstatning fordi en utbetaling er brudd på hvitvaskingsbestemmelsen i strl. § 337.

Sikredes bil ble totalskadet i brann den 31.12.19. Brannen antas å være påtent, blant annet som følge av at det ble funnet en bensinkanne like ved bilen.

I politidokumentene fremgår det at et søk på bilens registreringsnummer viste at "*(b)ilen er kontrollert en rekke ganger tidligere av politiet og har tilknytning til ... og ...*".

Sikrede kjøpte bilen ca. en måned før brannen. Kjøpesummen er i kjøpekontrakten oppgitt til kr 100 000. Beløpet ble betalt kontant.

Sikredes skattemeldinger fra 2016, 2017, 2018 og 2019 er fremlagt. Disse viser at sikrede i løpet av disse årene har hatt inntekter/stønader mellom kr 47 000 og kr 125 000. Det er også fremlagt en kontoutskrift for perioden 1.12.18 til 31.12.18 som blant annet viser to innskudd på totalt kr 30 000, samt en oversikt som viser en rekke innskudd i perioden 19.6.19 til 31.12.19. Det fremgår ikke hvilken bankkonto denne oversikten er knyttet til.

Selskapet avsto sikredes krav den 30.7.20 under henvisning til at en utbetaling av erstatning ville utgjøre brudd på hvitvaskingsbestemmelsen i straffeloven § 337. Selskapet anførte at sikrede ikke hadde dokumentert at bilen var kjøpt for lovlige midler.

Sikrede krever erstatning for skade på bil etter brann og anfører at skaden er omfattet av forsikringen. Avslaget er vagt og lite begrunnet. Selskapet har ikke dokumentert at bilen er finansiert med midler som har et mistenkelig eller kriminelt opphav. Sikrede avviser å ha tilknytning til et kriminelt miljø. Sikrede har vært samarbeidsvillig og fremlagt kontoopplysninger og kjøpekontrakten. Bilen er ikke finansiert med midler av ukjent opphav, men med oppsparte midler over tid.

Selskapet avviser ansvar og anfører at utbetaling av erstatning vil være i strid med hvitvaskingsbestemmelsen i strl. § 337. Sikrede har ikke i tilstrekkelig grad sannsynliggjort lovlig opprinnelse for midlene som ble benyttet til å kjøpe bilen. Selskapet er ikke forpliktet til å utbetale erstatning som vil være i strid med straffelovens bestemmelser, jf. avtaleloven § 36 og NL-5-2-1. Det er tilstrekkelig at selskapet kan utelukke at utbyttet skriver seg fra lovlige kilder, og at gjerningspersonens forsett omfatter dette, jf. Rt. 2006 s. 466 avsnitt 19-21.

Sikrede har ikke gitt selskapet de opplysninger det trenger for å beregne sitt ansvar, jf. fal. § 8-1 første ledd.

Saken er uansett ikke egnet for en skriftlig saksbehandling og bør avvises fra nemndsbehandling.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan avvise ansvar fordi utbetaling av erstatning vil være i strid med strl. § 337 om hvitvasking.

Finansklagenemndas flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Hege Sundby, bemerker:

Flertallet mener sikrede må gis medhold.

Vilkårene inneholder ikke noe unntak knyttet til strl. § 337, men flertallet forstår selskapet slik at det mener situasjonen vil rammes av forbudet mot forsikring av ulovlig interesse i NL 5-2-1 dersom utbetalingen rammes av strl. § 337. Det er da tale om et unntak fra forsikringsdekningen hvor selskapet har bevisbyrden for at unntaket kan anvendes.

Strl. § 337 rammer "utbyttet av straffbar handling". Ordlyden innebærer at "utbyttet" må være et resultat av en straffbar handling. Nemnda har i FinKN 2014-455, 2016-137 og 2017-792 tolket bestemmelsen slik at selskapet må dokumentere at den forsikrede gjenstanden eller de beløp som er benyttet til å finansiere denne gjenstanden er et resultat av én eller flere straffbare handlinger. Det er derfor ikke tilstrekkelig å dokumentere at finansieringen av bilen ikke er avklart, og at det er uklart hvem som reelt har finansiert bilen og hvor pengene kommer fra.

Selv om det ikke er lagt frem noen dokumentasjon på finansieringen utover håndskrevne avtaler, er ikke dette det samme som at finansieringen er et utslag av en straffbar handling. Selskapet har vist til at det har etterspurt nærmere dokumentasjon på transaksjonene, og at det ikke vil være mulig for selskapet å etterprøve en økonomi som består av udokumenterte betalinger og overføringer. Det dreier seg imidlertid her om et unntak fra forsikring, og det er selskapet som har bevisbyrden for at hvitvaskingsbestemmelsene kommer til anvendelse. Flertallet har forståelse for at dette setter selskapet i en vanskelig bevissituasjon, men kan ikke se at reglene gir hjemmel for et annet resultat.

Sikrede kjøpte bilen kontant og har forklart at den er finansiert med oppsparte midler. Sikredes skattemeldinger viser at sikrede i årene 2016–2019 har hatt inntekter på mellom kr 47 000 og kr 125 000. Sikrede har fremlagt en kontoutskrift som blant annet viser to innskudd på totalt kr 30 000 i desember 2018. Det er også vedlagt en oversikt over en rekke innskudd i perioden juni–desember 2019. Det fremkommer ikke hvilket kontonummer dette gjelder. Bankutskriftene viser heller ingen kontantuttak tilsvarende kjøpesummen. Flertallet kan derfor ikke se at opphavet for de oppsparte midlene sikrede angivelig skal ha kjøpt bilen for er dokumentert. Dette betyr likevel ikke at det kan utelukkes at bilen er finansiert med lovlige midler.

I politidokumentene fremkommer det at et søk på bilens registreringsnummer viser at bilen har vært kontrollert av politiet en rekke ganger tidligere, og at bilen er tilknyttet et gjengmiljø. Flertallet forstår det slik at sikrede kjøpte bilen en måned før brannen, og det fremstår derfor

nærliggende at det er tidligere eier som eventuelt har en tilknytting til dette miljøet. Selskapet har i alle tilfeller ikke dokumentert at sikrede er tilknyttet et slikt miljø, eller at tilknyttingen medfører at bilen må anses som utbytte av en straffbar handling eller en ulovlig interesse.

Nemndas mindretall, Trine Vøien, bemerker:

Mindretallet mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvoretter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN 2017-408 og 2018-077.

Tvistespørsmålene i saken bør etter mindretallets oppfatning undergis en bredere behandling enn det som tilbys ved Finansklagenemnda, herunder belyses med muntlige forklaringer og bevisførsel under en hovedforhandling. Ved søksmål for domstolene gis partene i tillegg hjemmel for å kreve bevis tilgang hos tredjemenn.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).